

Troszyński, Marek

Zebranie Zakładu Historii Nauk Społecznych IHNOiT PAN

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 25/1, 220

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZEBRANIE ZAKŁADU HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH IHNOiP PAN

4 października 1979 r. w Muzeum Ziemi odbyło się pierwsze powakacyjne zebranie Zakładu Historii Nauk Społecznych. Tematy poszczególnych referatów zostały skoncentrowane wokół jednego zagadnienia, albowiem zamierzeniem kierownika Zakładu — doc. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej — o czym nadmienila ona we wprowadzeniu — było dokonanie konfrontacji wyników badań dotyczących jednego problemu w różnych epokach historycznych. Tym centralnym tematem była *Geneza nowoczesnego kształcenia wojskowego w Rzeczypospolitej w XVII—XVIII wieku*.

Doc. Karolina Targosz w referacie pt. *Zabiegi o utworzenie Akademii Rycerskiej w Polsce w wieku XVII oraz studia zagraniczne szlachty polskiej* przedstawiła kompleksowo — poczynając od XVI wieku — inicjatywy utworzenia w Polsce szkoły wojskowej dla szlachty. Zajmując się głównie wiekiem XVII sięgnęła jednak również do wieku XVI, a mianowicie do dzieła Andrzeja Frycza Modrzewskiego *De republica emendanda*.

Mgr Jan Kozłowski w swym komunikacie *Z 1752 roku nieznanym projekcie założenia Szkoły Inżynierów Wojskowych przy Bibliotece Załuskich* ukazał inicjatywę utworzenia szkoły o profilu wojskowym, poprzedzając bezpośrednio pierwszy XVIII-wieczny zrealizowany projekt w postaci Szkoły Rycerskiej.

Ostatni z referatów, wygłoszony przez doc. Władysława Marię Grabskiego — *Spór o wiedzę wojskową w głównych systemach edukacyjnych w XVIII wieku w Polsce* — zamknął ten monotematyczny cykl.

Referaty spotkały się z dużym zainteresowaniem i wywołały ożywioną dyskusję wśród przybyłych na zebranie pracowników Zakładu i zaproszonych gości. Ujęcie zagadnienia w tak dużym przekroju czasowym sprawiło, że nawet ci spośród zebranych, którzy w dotychczasowej pracy badawczej nie zajmowali się historią edukacji wojskowej, mieli możliwość zetknięcia się z tym problemem w interesujących ich okresach historycznych.

Dyskusja skupiła się na kilku problemach, które uznane zostały za centralne: 1° — jakie były przyczyny niezrealizowania konkretnych programów utworzenia szkół wojskowych i dlaczego dopiero w XVIII wieku te inicjatywy i zamierzenia o długotrwałej tradycji mogły być urzeczywistnione (doc. Zofia Wardęska, doc. Ryszard W. Wołoszyński); 2° — jak wyobrażano sobie treść nauczania w poszczególnych projektach (dr Franciszek Bronowski); 3° — oryginalność polskich propozycji w konfrontacji z istniejącymi programami zagranicznych szkół wojskowych (dr Julian Dybiec, doc. Ryszard W. Wołoszyński).

Doc. Tadeusz M. Nowak z Wojskowego Instytutu Historycznego — od wielu lat zajmujący się historią wojskowości — ustosunkował się do poszczególnych referatów, podkreślając między innymi walory komunikatu Jana Kozłowskiego, który przedstawiając nieznaną inicjatywę utworzenia szkoły wojskowej przy Bibliotece Załuskich wzbogacił historię edukacji wojskowej. Analizując referat W. M. Grabskiego doc. T. M. Nowak sugerował autorowi wykorzystanie uzupełniających materiałów do historii wojskowości, jak np. regulaminy. Wgląd w tego typu źródła umożliwiłyby pogłębienie tematu w interesującej autora sferze społecznej i obyczajowej.

Dyskusję zakończono konkretnymi wnioskami, przydatnymi w dalszej pracy nad przedstawionymi tekstami, a także — poprzez uwzględnienie pytań i kwestii spornych wynikłych podczas dyskusji — autorzy referatów uzyskali możliwość lepszego sprecyzowania problemów.

Marek Troszyński
(Warszawa)

HISTORIA NAUKI I TECHNIKI NA WYSTAWACH MUZEALNYCH

Upowszechniające historię nauki i techniki wystawy muzealne na ogół nie mają swych katalogów. Zwykle każde muzeum posiada grono stałych sympatyków, którzy — poza skromną zresztą reklamą oficjalną — szerzą wśród znajomych informacje o ciekawszych ekspozycjach.